

מצווה לנפש

תובנה מעשית ממצווה הנלמדת בפרשת השבוע

»«

פרשת וירא

»»» ברוכים הבאים! «««

המצווה בפרשה: וישא עיניו וירא והנה
שלושה אנשים נצבים עליו וירא וירץ
לקראתם מפתחו האהל וישתחו וירצה
(בראשית י"ז, ט).
...ואברהם הלך עמו לשלום (שם, ט"ז).

שכר הלוויה מרבה מן הכל. והוא החק שחקקו אברהם אבינו ודרך החסד שנהג בה. מאכיל עוברי דרכים ומשקה אותן ומלווה אותן. וגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכניה. שנאמר (בראשית י"ח ב) "וירא והנה שלושה אנשים". ולווים יותר מהכנסתן. אמרו חכמים כל שאינו מלווה כאלו שופך דמים: (רמב"ם, אבל, י"ד, ב).

אברהם אבינו, אבי האומה, נודע בהיותו עמוד החסד. הוא 'חקק' את חוק הכנסת האורחים, היה הראשון שייסד והפך את הכנסת האחר אל הבית לדרך חיים ולמשימה מוגדרת. השבוע, נלך בעקבותיו ובעקבות חכמי ישראל שנהגו על פי דרכו. נבין טוב יותר את המשימה העומדת לפתחנו ואת הדרך הנכונה בה יש להכניס אורחים ולנהוג בהם בכבוד הראוי.

נפתח בשאלה להבנת הענין. מדוע באמת הכנסת אורחים גדולה מקבלת פני השכינה?

הנבואה, ככל שהיא עליונה ונשגבה, היא מתנת שמים, היא דביקות שמגיעה על ידי השלמה חיצונית, על ידי תוספת והתערבות מחוץ לאדם בעצמו. לעומת זאת, הגברת כח הנתינה באדם, היא יצירה אישית של האדם בעצמו, מציאות עצמאית לחלוטין שאינה תלויה באף גורם אחר. בשל כך, הדבקות בה' יתברך מתאפשרת ברמה גבוהה בהרבה כאשר האדם עצמו הופך להיות כלי של קדושה ועשיית חסד, מאשר גילוי חיצוני, גבוה ומרומם ככל שיהיה.

•

פעם אחת נסע הגאון ר' יוסף דב הלוי סולוביצ'יק, בעל "בית הלוי", לעיר ברנוביץ'. בהיותו בדרך התחזק הקור, ולא ניתן היה להמשיך. לפתע, נראתה בצד הדרך אכסניה יהודית. ביקש הרב מהעגלון לעצור וללון באכסניה זו. הקיש הרב בדלת - ואין עונה. ניגש העגלון והכה בדלת בכל כוחו, לפתע, נדלק האור בחלון הקומה השנייה, ולאחר זמן מה פתח להם בעל הבית את הדלת, והוא סר וזעף. "אין לי מקום בשבילכם", אמר האכסנאי, "הכול תפוס!" "אורחים רמי מעלה עומדים לבוא לכאן". "יסלח לנו כבודו", אמר הרב, "אולם סכנת נפשות היא להמשיך בדרכים, אנא, בבקשה ממך, תן לנו מחסה". לאחר הפצרות רבות הסכים האכסנאי שישארו בביתו, ומקום הקצה להם במסדרון ליד התנור.

ר' יוסף דב הדליק נר קטן, ומיד שקע בלימודו. "כבה את הנר", רעם האכסנאי בקולו, "מפריע אתה למנוחתנו" לאחר זמן מה נשמעה שעטת סוסים בחוץ, לפני הבית נעצרה עגלה מהודרת, ומתוכה יצא האדמו"ר ר' אהרן מקוידינוב וחסידיו. פתח האכסנאי את הדלת במאור פנים וקיבל בסבר פנים יפות את האדמו"ר ומלוויו. נכנס האדמו"ר לבית, עבר במסדרון, והנה הוא רואה אדם שוכב על הרצפה. הביט האדמו"ר באורח, הכירו, ומיד צעק בהתרגשות: "ר' יוסף דב! ר' יוסף דב! מדוע אתה שוכב על הרצפה!?" הבין האכסנאי מיהו האורח שנהג בו בזלזול, ולא ידע את נפשו מרוב צער ובושה. משום כך, מיהר לבקש מחילה מאת הרב. סלח לו הרב מיד, אולם, ביקש ממנו כי יבוא לביתו שבבריסק, שם ילמד כיצד יש להכניס אורחים.

הוסיף הבית הלוי רעיון נפלא, מתוך פרשת השבוע שלנו: בפרשת וירא מוצאים אנו שני סיפורים נפלאים על הכנסת אורחים. האחד באברהם אבינו והשני בלוט. התורה מספרת ומשבחת את הכנסת האורחים של אברהם אבינו, ואילו את הכנסת האורחים של לוט, אין מזכירים כלל על אף שלוט ומשפחתו היו בסכנת נפשות כאשר הכניסו אורחים בסדום, מהי הסיבה?!

אלא, אצל אברהם נדמו לו אורחיו כערביים, ובכל זאת כיבד אותם אברהם בכל הכבוד וההדרו, ואילו לוט, מיד כאשר באו לביתו ידע כי הם מלאכים. לקיים מצוות הכנסת אורחים במלאכים, אין זו גדולה! ולכן, משבחת התורה דווקא, את מידת הכנסת האורחים של אברהם אבינו.

•

בדברי הרמב"ם למדנו על החשיבות הגדולה של מצוות הלוויה. לא מספיק לארח את האורח בבית, צריך לדאוג שהוא יוצא עם הרגשה טובה ורצויה.

פעם, נסע תלמיד אחד דרך ארוכה כדי לסעוד את סעודת ליל השבת אצל הרב ישראל מאיר הכהן, בעל החפץ חיים. התלמיד היה מותש מן הנסיעות והחפץ חיים הציע שינוח לפני תפילת השבת והסעודה שלאחריה. כאשר התעורר התלמיד הבין, לבושתו הרבה, כי החמיץ את תפילת ליל השבת בבית הכנסת. "אל תדאג, תוכל להתפלל פה בבית". אמר החפץ חיים.

התלמיד הופתע לראות כי אשתו של החפץ חיים כבר עלתה על יצועה. "היא היתה עייפה מאוד ונאלצה לשכב לישון מוקדם" הסביר החפץ חיים. התלמיד התפלל ביחידות, ואחר כך סעד עם רבו. הם שרו זמירות, שוחחו בדברי תורה, ולאחר מכן שכב הרב לישון. כאשר התכונן התלמיד לעלות אף הוא על משכבו, שם לב כי השעון מקולקל ועומד על השעה 03:00 אך לאחר מכן חדרה בו ההכרה: השעון פועל היטב! הוא ישן קודם עד 02:00 בלילה ובאמת סיים את סעודתו עם החפץ חיים בשעה 03:00 החפץ חיים נשאר ער למשך רוב שעות הלילה והעמיד פנים כי עדיין מוקדם, על מנת לאפשר לתלמידו לנוח ולמנוע כל אפשרות כי יתבייש.

זהו המסר העולה מתוך הנהגתו של אברהם. לא מספיק להציע אוכל ושתיה, צריך לוודא שהאורח מרגיש טוב ורצוי. ההרגשה הטובה של האורח חשובה אף יותר מהאירוח עצמו. חשוב מאוד לוודא שהאורחים בביתנו חשים כי שמחים שהם הגיעו ושאיורחם לא מעיק עלינו אלא אדרבה, גורם לנו עונג וקורת רוח.

כאשר נזכה לקיים את מצוות החסד כראוי, נזכה לדבוק בעצמנו במי שאמר והיה העולם, מעלה מרוממת וקדושה יותר מהקבלת פני השכינה.

שבת שלום!

אליהו אילני